

བོད་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཛུགས་ཆེན་མོ།

ཐུ་བཟུང་རྟེན་མ་པའི་གསུང་མཐུན་པའི་བཟུང་པ།

དབ་མ།

ཐུང་མ།

མཆོག་ཐུན་མི་རིགས་དེའི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི།

༡༡། །གསང་ཆེན་སྤྲ་འགྱུར་རྟིང་མ་པའི་
 གསུང་རབ་སྤྱོད་གས་བསྐྱེད་གས་དྲི་མེད་
 ལེགས་བཤད་ཀུན་འདུས་ལོར་
 བུའི་བང་མཛོད་ལས་
 སོད་བརྒྱད་པ།

དབུ་མ། (སྟོན་ཆ)

འདུ་མི་ལམ་སྤྱོད་གས་ཀྱིས་མཛད།
 འབའ་མེད་ཁྱི་ཆོས་ལྷ་ཆེན་མོས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

མཆོ་སྟོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

图书在版编目 (CIP) 数据

中观论. 上/居·牟潘等著. — 西宁: 青海民族出版社, 2006. 12

(藏族十明文化传世经典丛书, 8. 宁玛系列)

ISBN 7-5420-1240-1

I. 中... II. 居... III. 中观派—研究—藏语
IV. B946. 9

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2006) 第 161741 号

《藏族十明文化传世经典丛书》

宁玛系列第8卷

中 观 论

上册

居·牟潘等著

香赤寺佛学院整理

出 版：青海民族出版社(西宁市同仁路10号)
发 行：邮政编码 810001 电话 6143426
经 销：青海省新华书店
印 刷：中国人民解放军第四二零工厂
开 本：850mm×1168mm 1/32
印 张：37.75
字 数：783 千
插 页：4
版 次：2006 年 12 月第 1 版
印 次：2006 年 12 月第 1 次印刷
印 数：3 000

书 号：ISBN 7-5420-1240-1/B·62(民文)
定 价：60.00 元

版权所有 翻印必究

(书中如有缺页、错页及倒装请与印刷厂联系)

༡༩། །ཤངས་ཅན་པོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ནོར་བུའི་བང་
མཛོད་ནི་རིན་ཐང་ཚད་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་པེས་པ་ས་ཆེན་པོ་
འདིའི་ཚོག་ཡོངས་ཀྱགས་སུ་ཐུར་ཡོད་ན་འང་། རིག་གཞུང་དེ་ལྟ་
ཀྱི་པོད་མི་མེད་ན་རིན་ཐང་ཅན་ཀྱི་ཤེས་རིག་དེ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དང་.....
ཐལ་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་པེས་ཡིན།

རིག་གཞུང་གི་ཆོས་ཀྱི་ལེགས་པར་བརྟན་མིན་ནི་གསར་སྤྱོད་.....
པོད་མི་ནམས་ཀྱི་རྒྱད་ལ་རིན་ཐང་ཚད་མེད་པའི་ཤེས་རིག་དེ་ཆགས་
མིན་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན།

ཨ་མདོ་ལང་ཁྱི་དགོན་གྱི་སློ་གསལ་གཞིན་ཏུ་བཤད་ཟུ་བ་ནམས་
ཀྱི་ཆེད། སློབ་གཉེར་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ཏུ། ཨེ་ཤེ་ཡ་རྟགས་སྤྱོད་ཆོགས་པས་
གཞི་ཚའི་ཁུར་སྒྲངས་པར་རྟོ་ལན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞུང་ཚབ་ཁབ་.....
ནས་མ་ཚའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་རྟགས་རམ་གནད་མཛད་པར་སྤྱགས་རྩེ་
ཆེ་ལུ་བ་དང་བཅས། མིན་ཏུ་ཆ་འགངས་ཆེ་བའི་ཡིག་ཆ་འདི་ནམས་
དཔེ་རྒྱན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞིང་། རིན་ཐང་མིན་ཏུ་ཆེ་བའི་དཔེ་རྒྱན་
འདི་ནམས་ནི། ལང་ཁྱི་དགོན་གྱི་བཤད་ཟུ་བ་སློ་གསལ་གཞིན་
ཆོགས་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སློབ་གཉེར་བྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཅམ་ཞིག་ཏུ་
འགྱུར་པར་མ་བཟད། རྒྱ་ཆའི་པོད་རིགས་གསར་སྤྱོད་ལོ་གཞིན་
ཡོངས་ཀྱིས་ཁོང་ནམ་པའི་རྒྱད་ཏུ་ཤེས་རིག་གི་སྤྱོད་བྱེད་ཅིང་ཆ་.....
བརྟན་པ་རེ་བསྐྱུན་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་
རེ་སྤྱོད་ཡང་ལུང་། །

བདེ་ལེགས་ཀྱི་ཤེས་སྤྱོད་བཅས།

ཨེ་ཤེ་ཡ་རྟགས་སྤྱོད་ཆོགས་པའི་ཆོགས་གཙོ་ཆོས་རྒྱལ་ནམ་མཁའི་ནོར་བུས།

མེ་ཏི་རྒྱ་ཆོས་དཔལ།

སྒྲིང་གཞི།

༡༡། དེ་ཡང་སྔ་དུང་བཅུད་ཆགས་ལྷགས་ཀྱི་རིགས་པ་དང་བསྐྱེན་ན།
རང་ཅག་འཆོ་བའི་ཡུལ་གྱི་འདི་ནི། སྔོན་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱ་འབྲིལ་
ཡོད་པ་ལ། རིམ་གྱིས་ཚུ་ནམས་སྤྱི་ཞིང་ས་གཞི་འབྱར་རྒྱ་ཆེན་ནས་ད་ལྟའི་
མཚོ་སྐང་གི་ནམ་པར་གྲུབ་ཤི། ཚུ་སྐང་དང་གཙང་པོ་ནམས་སྤྱིགས་སྤྱིགས་
སྤྱི་འབབ་པས་སྤྱིག་ཆགས་དང་མེམས་ཅན་གྱི་རིགས་དམའ་སར་མཆེད་……
ཅིང་འཕེལ་བ་ཡིན་ལྟ་བུ། འགྲོ་བ་མིའི་མཆེད་ཁྱད་ས་དང་ཤེས་རིག་གི་
འབྱུང་ཁྱད་ས་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་འདི་ལ་ཐུག་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་སྤང་། དེ་ལྟར་གངས་
ཅན་ས་ཡི་ཆེ་མོ་འདི་ན་རང་འདི་མས་པོ་ནམས་གནས་བཅས་ཏེ་རྒྱལ་ཡོན་
རིང་པོ་ཞིག་འདས་པ་ན། བོད་རྗེའི་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་ཕྱོད། དེ་
ནས་བཟུང་བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོའི་གཏུང་རྒྱུད་ཟམ་མ་ཆད་པར་ཁུ་
རྒྱལ་བཅན་པོའི་བར་རྒྱ་བརྒྱད་ཅིང་། དེ་ལས་སྤྱིད་པའི་གཏུང་རབས་ཁྱེད་
དང་བཅུ་གསུམ་མོགས་ཀྱི་སྐབས་སྤྱི་ཆོས་རྒྱལ་མས་དཔོན་ནམ་གསུམ་དང་།
རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཡོ་ཤེ་མཁས་གྲུབ་ཏེ་ཟླ་ལྟ་བུ་རིམ་པར་ཕྱོད་པ་ནམས་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱ་
ལ་བཞེན་ནས། ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱ་ཆེར་རྒྱས་ཏེ་བོད་ཅིས་
པའི་མིང་གི་སྟན་པ་སྤྱིད་པའི་ཁོངས་ན་འབྲུག་ལྟར་ལྷིང་ལྷིང་ལ། ཁྱད་པར་
རྒྱ་ཤེས་རིག་གི་ཆ་ནས་བཤད་ན། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནམ་པ་བཅུ་ཞེས་རྒྱལ་
ཁབ་སྤྱི་ནང་ཀྱན་ལ་རྒྱུད་ལྟར་གྲགས་པར་རྒྱུར་ཡོད་དོ། །

འོ་ན་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནམ་པ་བཅུ་ནི་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། མདོ་

ཕྱི་ཆུ་ལས། དེ་ལྟར་གཞན་དག་ཚར་གཅད་པ་དང་རྗེས་གསུང་མྱིར། །
 བདག་ཉིད་ཀྱན་ཤེས་བྱ་མྱིར་དེ་ལ་དེ་བཙོན་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
 རིག་གནས་བཅུ་གའི་མོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་གསུམ་ཏུ་འདུ་ཉེ།

དང་པོ། ལོག་པར་རྟོག་པ་གཞན་དག་ཚར་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་རིག་
 པའི་གནས་ལ་གཉིས་ཏེ། སྐྱ་རིག་པ་དང་གཏན་ཆོག་ས་རིག་པའོ། །དེའང་
 ཆོག་གི་འགལ་འབྲེལ་གཅོད་བྱེད་སྐྱ་རིག་པ་ནི། བརྟ་སྟེད་པའི་གཞུང་ཉེ།
 ལགས་པར་སྦྱར་བའི་སྐྱ་གཞུང་ཀླ་ཙན་དབྱངས་གསུམ་དང་། གངས་ཅན་
 པའི་སྐད་དང་མཐུན་པར་སྦྱར་བ་སུམ་རྟགས་དག་གསུམ་ལྟ་བུའོ། །རིག་པ་
 འདི་གཙོ་བོ་རྫོང་བྱེད་ཆོག་གི་འབྲེལ་པ་སེལ་བྱེད་ཡིན་ནོ། །སྐྱ་རིག་པ་དང་
 རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་རྒྱང་བ་ལྟ་ཡོད་པ་ལས། རྟེན་སྦྱར་རིག་པ་ནི།
 ཡི་གེ་མྱེ་ཡང་གི་བྱེ་བྲག་བཞེདས་ཤིང་སྦྱར་ནས། ཆོག་གི་སྦྱར་བ་ལགས་པར་
 འདོན་པའི་རིག་པ་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལ་ཡི་གེ་བཟང་བ་འི་ཉི་ལྷེ་ལྟར་
 དང་། མྱེ་མོ་བཟང་བ་རྟེན་ཉི་ལྷེ་ལྟར་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཡོད། གཞུང་ནི་ལྟེ་
 སྦྱར་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ལྟ་བུ། ལྟན་ངག་ནི། ཆོག་སྦྱར་ལུན་སུམ་ཆོགས་
 པའི་ཉམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འདོན་པའི་ཐབས་སྟོན་པའི་ཆོག་རྒྱན་གྱི་རིག་པའི་
 གཞུང་ལུགས་ཏེ། ལུས་རྒྱན་སྦྱོན་སེལ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་སྟན་ངག་མེ་ཡང་
 མ་ལྟ་བུའོ། །མདོན་བརྫོད་ནི། མིང་གཅིག་དོན་ཏུ་མར་འབྱུག་པ་དང་དོན་
 གཅིག་མིང་གི་ནས་བྱངས་ཏུ་མས་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་རིག་པ་ཉེ། དོན་གྱི་
 ཆ་ནས་གཞིགས་ན། མིང་གི་མདོན་བརྫོད་ཀྱི་རྣམས་པ་ཚོན་པའི་ཐ་སྟངས་སྦྱར་
 སྟོལ་མི་རིགས་ཀྱན་ལ་མཆིས་ན་ཡང་། མདོན་བརྫོད་ཀྱི་རིག་པ་ཆ་ཆང་བར་
 ལྟན་པར་བྱེད་པའི་རིག་གཞུང་དང་ལྟན་པ་ནི་ད་ལྟ་ཡོད་ཁོ་ནར་ཟད་དོ་.....

ལྷམ་མོ། །སྒྲིལ་གར་ནི། རྟོན་བྱང་གི་གཏམ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་སུ་བྱས་ཏེ་སྐད་
 རིགས་སོ་སོའི་རྒྱུད་བྱེད་ཀླམས་ཀྱི་བར་དྲངས་པའི་སྒྲིལ་གར་གི་བྱེད་པ་
 ལ། ལུས་ཀྱི་ཀླམ་འཁྱར་ཀླམ་པ་སྣ་ཆོགས་དང་། དབྱངས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཐ་དང་
 པ་རྟོན་པའི་རྒྱ་ཆལ་ཀྱི་རིག་པའོ། །དཔེར་ན་ཅན་གྱི་མིས་མཛད་པའི་འཇིག་
 རྟེན་ཀྱན་རུ་དགའ་བའི་སྒྲིལ་གར་ལྟ་བུ་དང་། བོད་ཀྱི་སྒྲིལ་གར་གི་སྒྲིལ་
 འབྱེད་མཁན་ནི་གྲུབ་ཆེན་ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པར་གྲགས་སོ། །སྐར་ཅིས་
 བོ། བྱངས་ཀ་རྟོན་ཕྱི་རྒྱར་བཞག་ཅི་རིགས་ཀྱིས་བྱངས་ཆད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
 གཞལ་བའམ་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྦྱར་གི་འབྲས་བུ་བརྟག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
 དགེ་མི་དགའི་སྤང་དོར་རྟོན་པའི་རིག་པ་ལ་ཟེར། དོན་གྱི་འགལ་འབྲེལ་
 གཅོད་བྱེད་གཏན་ཆོགས་རིག་པ་ནི། རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་
 དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ལེལ་བར་བྱེད་པའི་རིག་པ་སྟེ། འདི་ནི་གཙུག་པོ་བརྒྱུད་བུའི་
 དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྱོད་བྱེད་ཡིན། དཔེར་ན་ཆད་མ་ཀླམ་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བ་
 གངས་ཅན་གྱི་རྒྱན་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ། གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རིག་པའི་གནས་ལ་གཉིས་ཏེ།
 བརྩ་རིག་པ་དང་གསོ་བ་རིག་པའོ། །བརྩ་རིག་པ་ནི། འདྲིང་བྱ་དོན་རུ་
 གཉེར་བ་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རིག་པ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན། ཁང་པའི་བརྩ་
 བཞོད་དང་། སོ་ནམ་བྱེད་ལུགས། ཆོང་གཉིར། གཞེར་དུལ་ཟངས་
 ལུགས་གཟི་བུ་རུ་སོགས་ཀྱི་ལས་རྟོན་བྱེད་ཐབས་དང་བཅས་པ་སྟེ། བདོར་
 བ། ཆོགས་རྒྱུད་ལས་གྲུ་ཐང་བ་མེད་པར་ཁོངས་སྦྱོང་སྦྱུང་བ་དང་། ཁོངས་
 སྦྱོང་གི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་རིག་པ་ཞིག་ལ་ཟེར།
 གཞུང་ནི་བརྩ་རིག་ཟེ་མ་རྟོག་ལྟ་བུ་ཡིན། གསོ་བ་རིག་པ་ནི། རྟེན་ལུས་དང་

བརྟེན་པ་སྤྱི་བཅས་མི་ན་བར་གནས་ཤིང་ན་བ་གསེ་བར་བྱེད་པའི་རིག་
 པ་སྟོན་པའི་གཞུང་ལྷགས་ཤིག་ལ་ཟེར། བོད་ཀྱི་གསེ་རིག་གི་བརྗོད་བྱ་ནི།
 ལུས་དང་བྱིས་པ་མོ་ནད་གདོན། །མཚན་ཏུག་གས་དང་རྩ་ཅི་སྟེ། །ཞེས་ཡན་
 ལག་བརྟུན་བྱིས་ལྷན་ཅིང་བས་སྦྱང་སྟན་དཔྱད་རེ་རེའི་ཐད་ནས་སྟན་མོང་
 མ་ཡིན་པའི་བྱང་ཚས་ལྟན་ཞིང་། གཞན་ལ་ཕན་གདགས་པར་བྱ་བའི་བྱེད་
 ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་འདི་གཉིས་ལ་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་རིག་པའི་
 གནས་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན།

གསུམ་པ། རིག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་འཕམ་ལུས་ཏུ་བྱུང་བ་
 ནད་དོན་རིག་པ་ནི། ནད་པ་སངས་རྒྱས་པའི་སྟན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟ་སྟོན་
 སྦྱང་གསུམ་དང་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་མཁུ། ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་
 ཀྱི་རིམ་པ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བར་སྟོན་པའི་གཞུང་ལྷགས་ཏེ། འདི་ལ་མདོ་
 སྟགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཞིང་། མདོ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་། སྟགས་
 ལ་འབྲས་སུ་རྩོད་རྗེས་ཐེག་པ་ཟེར། དེ་དག་རྗོད་བྱེད་ཆོག་གི་ཆ་ནས་ལུང་སྟེ་
 རྩོད་གསུམ་དང་། བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་ཆ་ནས་སྟག་པའི་བསྐྲབ་པ་གསུམ་
 ཏུ་འདུས་པ་ཡིན་པས་རིག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཞེས་བརྗོད་པ་
 ཡིན། ནད་དོན་རིག་པ་འདི་ཉིད་སྟན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་གནས་སུ་
 བགྱང་ཞིང་གཞན་དགུ་པོར་སྟན་མོང་པའི་རིག་གནས་ཞེས་ཐ་སྟོན་སྦྱར་བ་
 ཡིན། ཤོང་གསལ་བཅུ་ལྷག་རིག་པའི་གནས་རྣམས་ལས། རིག་གནས་ཆེ་བ་
 བལ་ཆེར་ཞིག་སྟེ་འབྱུར་སྐབས་སུ་བོད་ལ་དར་ཡོད་ཅིང་། རིག་གནས་རྒྱང་
 བའི་སྟོར་ས་སྐྱ་པ་རྩི་ཏེ་སྟོང་པ་ཡོད་པ་ཡིན། དེའང་དང་པོར་བཀའ་བྲིན་
 ཆེ་བ་ས་སྐྱ་པ་ཁ་ཆེན། བར་ཏུ་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བ་ཤོང་དཔང་ཡབ་སྟེན། ཐ་

མར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཞེས་ལོ་རྒྱུས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར། བོད་
 གྱི་ཤེས་རིག་འཕེལ་རྒྱས་གྱི་རྣམ་ལུན་རིང་མོའི་ཁྲིད་དུ། བཀའ་པ་མི་མ་མེ་
 མ་རྣམས་གྱིས་སྦ་མ་སྦ་མའི་གསུང་གི་ཉིང་བརྟན་བརྩམ་ཤིང་། དེ་ལ་རང་
 གི་ཉམས་ཚུང་དང་སྦྱེས་སྦྱངས་རིག་པའི་རྩལ་ལས་ཐོན་པའི་ལེགས་བཤད་
 གྱིས་ཁ་བསྐངས་ཏེ་རིམ་བཞིན་སྤྱན་སྤྲུམ་རེ་ཆོགས་སུ་བཏང་བ་ལ་བརྟེན་.....
 བྱས། ད་གཟོད་བོད་རང་གི་བྱད་ཆོས་ལུན་པའི་རིག་གནས་གྱི་སྤྱང་པོ་ཆ་
 ཆང་ལ་མ་ལོར་བ། དོན་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ། རང་གིས་མངལ་ན་དད་པའི་
 སྤྱ་ཡིང་གཡོ་བ། གཞན་ལ་རོམ་ན་ལ་རྒྱའི་སྤྱབས་པ་རྒྱས་ལུས་པ་འདི་ལྟ་བུ་
 ཞིག་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །

འོན་ཏེ་ར་ཆོས་དཔེ་སྤྱན་རྟོས་ཐད་ནས་བལྟས་ན། སྤྱི་ཡོའི་རྣམ་རབས་
 བརྒྱད་པའི་མཇུག་ལྟེ་བཅན་པོ་ཁྱི་ལྟེ་སྤྱིང་བཅན་གྱི་སྐབས་སུ་《དཀར་ཆག་
 འཕང་ཐང་མ་》སོགས་དཀར་ཆག་གྲགས་ཆེན་རྣམ་གསུམ་བྱུང་བས། བོད་
 ལ་དཔེ་སྤྱན་གྱི་ཡན་ལག་གཙ་པོ་དཀར་ཆག་བརྩོ་འགོད་གྱི་མགོ་ཚུགས་ཤིང་།
 ལྷག་པར་རྩ་རྣམ་རབས་བཙོ་ལྟ་པའི་མགོར་ལྟ་མིང་གོང་མ་ཡུང་ལོ་རྒྱལ་པོས་
 རྩེ་ཅོང་ཁ་པ་དང་། ཀམ་པ། ས་སྦྱ་པ་བཅས་ལ་ནན་ཅིན་རྩ་པར་སྤྱན་བྱས་
 པའི་བོད་ཡིག་གི་བཀའ་འཕྱར་ཆ་ཆང་རེ་བསྐྱར་པ་དེས་རྩོ་སྤྱོ་བྱས་ཏེ། བོད་
 ཡིག་གི་ཆོས་དཔེ་ཁག་རྣམས་ཤིང་པར་རྩ་ཐོག་མར་བརྟོས་པ་ནས་བརྩུང་།
 བོད་ལ་པར་ཤིང་བརྟོ་སྤྱལ་དངོས་སུ་དར་བར་མ་ཟད། རིམ་གྱིས་པར་
 འདེབས་ལག་རྩལ་དང་། སྦྱག་ལས། ཤོག་ལས། པར་ལྷ་མན་རག་བཅས་
 དཔེ་སྤྱན་ཐད་གྱི་ཉམས་ཚུང་དང་ཤེས་བྱ་སྤྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པར་གྱུར་ཡོད་.....
 བྱའང་། རུང་ཟད་ཡིད་མངས་པ་ཞིག་ལ་ཡུལ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐལ་པ་དང་།

དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཆ་རྒྱུན་དཔལ་པ། འགྲིམ་འབྲུལ་དང་བརྟ་འཕྱིན་དར་རྒྱས་
 ལུ་སྤང་མེད་པའི་སྒྲུབ་ས་ཀྱིས། ད་པན་བོད་འདིར་རིག་གནས་རྣམ་པ་བརྩ་
 བོ་གཞི་གཅིག་ཏུ་སྒྲིགས་བསྐྱུས་དང་དག་བསྐྱིགས་བྱས་པ་ཞིག་མཛུབ་མོ་.....
 ཀེར་ནས་སྟོན་རྒྱ་མ་བྱུང་བ་དེ་ནི། རང་གཞན་ཀྱན་གྱི་ཁྲིལ་བའི་གཞི་ཅུ་མི་
 འབྱུར་གྲང་སྟམ་སྟེ། རེད་དཔེ་སྒྲན་ཁང་གིས་དེ་འདྲའི་དཔེ་ཆོགས་ཤིག་
 སྤར་ནས་བཟུང་བསྐྱིག་འདུན་ཡོད་པ་ལ། བཀའ་བོ་དཔེ་ཆོས་ཟླ་བ་ལགས་
 ཀྱིས་བཀའ་བཟུང་པའི་རིག་གཞུང་དཔེ་ཆོགས་ཤིག་དཔར་རྒྱུ་དགོངས་.....
 བཞེད་ཚོག་མར་བཏོན་པ་དེ་རེད་དཔེ་སྒྲན་ཁང་གི་འདྲི་མོ་དང་མ་བསྟོས་
 རང་མཐུན་ཏུ་བྱུང་བའི་ཁར། ཚུམ་སྒྲིག་པ་སྐལ་བཟང་ལྷ་མོ་དང་ལྷན་གྲུབ་
 རོ་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་གྲུང་བོད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོ་ནས་རང་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་
 དེའི་ཆོད་ལྷན་མཁས་པས་བཅམས་པའི་རིག་གནས་བརྩའི་སྐོར་གྱི་ཆོད་ལྷན་
 བཏུན་བཅོས་ཀྱི་ལུ་འབྲེལ་དཔེ་ཆོགས་ཤིག་བསྐྱིག་པའི་རྩས་གཞི་བཏོན།
 རྩས་གཞི་དེ་ཡང་སྤྱིར་བཀའ་བཟུང་པའི་མཁས་དབང་ཁྲོ་ཅེ་རྣམ་དང་།
 དགེ་ལུགས་པའི་མཁས་དབང་ཤར་གདོང་མོ་བཟང་བཤད་སྐབ་རྒྱ་མཚོ། ས་
 རྒྱ་པའི་མཁས་དབང་རྩལ་བྱིམས་རྒྱལ་མཚན། རྟིང་མ་པའི་མཁས་དབང་
 དགུ་རྩེ་རྒྱལ་སྐས་དང་མཁན་ཆེན་དགོན་མཚོག་རིན་ཆེན། བཀའ་བོ་རྩལ་
 བྱིམས་མོ་གྲས་སོགས་གཙུག་མཛེད་པའི་མཁས་དབང་ཁན་གཞན་མི་ཉུང་བ་
 ཞིག་ལ་སྟན་མེད་སྐལ་བ་ན། སྤྱི་ལོ་རྒྱས་ནས་དབྱེས་ཆོར་ཆེན་པོས་རྩེས་སྤྱི་
 ཡི་རང་དང་། རིན་མང་གཞལ་ཏུ་མེད་པའི་དགོངས་འཆར་དང་གྲོས་གཞི་
 མི་ཉུང་བ་ཞིག་སྐལ་པས། གཞི་ནས་འགྲོ་མགོན་བཀའ་བཟུང་པ་དང་།
 དཔལ་ལྷན་ས་རྒྱ་པ། མཉམ་མེད་དགེ་ལྷན་པ། སྤྱི་འབྱུར་རྟིང་མ་པ་སྟེ།

བོད་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་ཆེ་བཞི་རེ་རེ་ནས་བསྟར་བྱ་མདོ་སྟགས་རིག་གནས་དང་...
 བཅས་པ། རྟུང་བྱེད་དཔེ་ཆ་པོད་ཉི་ཤུ་ཉེ། ཁྱོན་བསྟོམས་པོ་ཉི་བརྒྱད་
 ཅུའི་བདག་ཉིད་ཅན། རྟུང་ཚུལ་གང་ཟག་གཅིག་གི་སྒྲིའི་འཇུག་རིམ་དང་
 མཐུན་པར་སྦྱར་བའི་ལུ་འབྲེལ་དཔེ་ཆོགས་ཆེན་མོ་ཞིག་བསྟུགས་ཏེ་པར་རུ་
 བསྟན་པར་སྒོ་ཐག་ཐད་དེ་ཆོད་ཅིང་། དཔེ་ཆོགས་ཆེན་མོ་འདིའི་མཆན་
 བྱང་ལ་པོད་ཀྱི་བརྟུ་སྟག་རིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཞེས་གསལ་བ་ཡིན། དེའང་པོ་
 ཉི་རེ་རེའི་མགོར་མཛོད་པ་པོ་ནམས་ཀྱི་སྦྱ་ཐང་བཀོད་ཅིང་། བར་རུ་རྒྱལ་
 བའི་དགོངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་གཞུང་དངོས་གཞི་སྟར་ཆགས་སུ་...
 བསྟུགས། མཇུག་རུ་བཀའ་བསྟན་དཔེ་བསྟར་མའི་མཆོད་རྟེན་གྱི་གཟུགས་
 རིས་རི་བཞིན་རུ་བཀོད་ཡོད་པས། དེབ་གཅིག་གི་ཉིང་རུ་སྦྱ་གཞུང་སྟགས་
 ཀྱི་རྟེན་གསལ་ཆོང་བའི་ཚུལ་བཞིན་བྱས་ཏེ། དཔེ་ཆོགས་ཆེན་མོ་འདི་ཉིད་
 གངས་རྫོངས་བཀའ་བསྟན་གཉིས་པའི་དོད་རུ་སྟོན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་
 པར་བསྟུགས།

དེ་ལྟར་པོད་ཀྱི་བརྟུ་སྟག་རིག་མཛོད་ཆེན་མོ་དཔེ་སྟན་འཆར་གཞིར་...
 གཏན་ལ་མཐ་རྗེས། ཐོག་མར་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་དཔེ་ཆོགས་པར་རུ་བསྟན་
 ཏེ་འབྲེལས་སྟེལ་བྱས་པས། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་དང་།
 ཆོད་ལས་མཁས་པ། ཤེས་ནུན་མི་སྣ་ཡོངས་ཀྱིས་བསྟགས་བཙོན་གྱི་མེ་རྟོག་
 ཆར་རུ་བསྟེལ་ཞིང་། རྒྱད་པར་རུ་འཛམ་གླིང་རིམ་པའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལུ་
 བརྟུ་ལྟག་གིས་གཅིགས་སྤར་ཆེན་པོས་བསྟར་ཉར་བྱས་པར་མ་ཟད། བྱང་གོ་
 གསར་བ་དབུ་བརྟེས་པའི་ཚུན་ལ། ཀྱན་འདུས་ཞལ་ཐང་ཆེན་མོ་ནི་པོད་
 ཀྱི་བརྟེ་རིག་འབྲེལ་རྒྱས་ཀྱི་མཆོན་རྟགས་ཤིག་ཡིན་ན། དཔེ་ཆོགས་འདི་ནི་

བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སྒྱུགས་ཡོངས་ནས་འདེགས་པའི་དཔེ་སྒྲན་ལས་དོན་གྱི་རྟོ་
 རིང་ཞིག་རེད་ཅེས་སྒྲག་སྒྲད་དྲ་བ་ལས་གདེང་འཛིག་མཐོན་པོ་གནང་ཡོད་
 པ་བཅས་ལ་བལྟས་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཕན་ལུས་ཐོན་ཡོད་པ་གསལ་བོར་མཚོན།
 དེ་བས་འདི་གའི་ཚོམ་སྒྲིག་པ་ན་མས་ཀྱི་སྒོ་སྒྲོབས་སྤར་ལས་རྒྱས་ཏེ་སྤར་.....
 ཡང་རྟིང་མ་པའི་དཔེ་ཚོགས་བསྒྲིག་པའི་ལས་ཀར་ཞུགས་པ་ཡིན།

ད་ལན་སྤར་འགྱུར་རྟིང་མ་པའི་དཀར་ཆག་གི་ས་བོན་ནི་ལྟ་སྒྲོན་རྩལ་པ་
 ཚལ་གྱིས་བཏབ་པ་དེ་ལ། སྤར་ཕྱིར་དགུ་རྩེ་རྒྱལ་སྤྲུལ་ཚང་གཙོས་འཛིགས་
 མེད་སྤྱལ་པའི་སྤྱད་དང་སྤྲུགས་འཆང་རྟ་མགིན་རྒྱལ་སྤྲུགས་ཀྱིས་འཕྲི་སྒྲོན་.....
 རྩེ་བཅད་གནང་རྗེས། འབྲེལ་འདྲིས་ཡོད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་དང་མཁས་པ་
 ཏུ་མའི་སྤྱན་སྤར་སྤུལ་བ་ན། སྒྱུགས་སོ་སོ་ནས་བཟོ་བཅོས་སྤན་བྱ་དང་
 དགོངས་འཆར་རེ་གཉིས་བཏོན་པ་བཅས་འདི་གར་འཕྱོར་ཞིང་། དགོངས་
 འཆར་དེ་དག་ནི་ལྟ་ཏིག་གི་སྤེང་རྟོག་ཅིག་དང་འདྲ་བར་རེ་རེ་ཆ་ནས་.....
 ཤིན་ཏུ་འོད་འཛེར་ན་འང་། དེ་དག་གཅིག་ཏུ་རྒྱ་བྱེད་གསེར་གྱི་སྤེང་ཐག་
 གཅིག་ལ་མ་བརྟེན་ན། རིན་པོ་ཆེའི་སྤེང་བའི་སྤེང་གོ་མི་ཚད་པའི་དཔེ་སྤར།
 ལྷ་བ་ལྷབས་པོ་ཆེ་འདིའི་མགོ་མཇུག་བར་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཁག་གིས་ལེན་
 ལུས་པ་ཞིག་འཚལ་བཞིན་སྤར་ཕྱིར་ལོ་རྩེ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ས། དེ་ནས་མདོ་
 སྤར་འབའ་ཡུལ་སང་ཁྲི་ཚས་ལྷ་ཆེན་མའི་མཁན་པོ་ལྷ་བ་བསྤན་འཇམ་.....
 དབྱངས་དགེ་འདུན་མཚོག་ལ་སྤར་འགྱུར་རྟིང་མའི་དཔེ་ཚོགས་འདིའི་བསྒྲིག་
 འགན་འཁུར་བར་སྤུལ་མ་ནན་ཏན་ཏུ་སྤུལ་བ་ལ། ཁོང་ནས་ཀྱང་དགོན་
 པའི་སྤར་སྤྱལ་དང་མཁན་གྱི་ཡོངས་ལ་དགོངས་བསྤྱན་བརྒྱུད་དེ་དངོས་སུ་.....
 ཁས་ལེན་གནང་བྱུང་བས། དཀར་ཆག་གི་ས་བོན་ཁོང་ལ་སྤར། ཁོང་གིས་

དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་དངོས་བརྒྱད་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མདོ་དབྱས་ཁམས་
 གསུམ་གྱི་སྤྲ་འཕྱར་བཟུང་པའི་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཁག་དང་བཟུང་འཛིན་གྱི་སྒྲིམ་
 བུ་རུ་མའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཐབས་ཀྱིས་དཀར་ཆག་ཚད་ལྡན་ཅན་རུ་བྱས་
 ཏི་གཏན་ལ་ཕབ་པར་མ་ཟད། མ་དབྱེས་གྱི་འགོ་གྲོན་དང་མ་བྱི་འཆོལ་སྤྱད་
 གྱི་སྤྱ་ཆོགས་ལྟན་གྱིས་བཟུངས་མཐར། དཔེ་ཆོགས་འདིའི་ལས་མག་དངོས་
 གུ་བཅུགས་ཏི། མི་ལ་ཕྱི་ལོ་གསུམ་ལྷག་གི་རུས་ཆོད་སྤྱད་དེ་དཔེ་ཆོགས་
 འདིའི་སྒྲིག་འགན་གྱི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ན། དེད་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་གིས་
 ཀྱང་བྱ་བ་འདི་རྒྱལ་ས་པོ་ཆེ་ཞིག་རུ་བསམས་ནས་སྟོབས་སྤྲུགས་ཡོད་དགྱ་
 ཅལ་རུ་སྤྲུགས་ནས་རྒྱལ་ས་དང་རྒྱུ་སྤྱོད་ཆོན་པོ་བྱས་ལ། ཚུལ་སྒྲིག་པ་
 རྣམས་ནས་ཀྱང་གལ་པོ་ཆེ་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་རུ་དཔེ་ཆོགས་འདི་ལེགས་
 འགྲུབ་ཡོང་ཆེད། དཔལ་འབྱོར་གྱི་འབབ་སྒོ་ཅམ་ལ་མ་བཟུས་པར་ཉིན་
 མཚན་སྟོན་མེད་ཀྱིས་ལྷ་དག་གི་ལས་ལ་ལྷགས་ཤིང་ལུས་སེམས་གཉིས་ཆ་
 རས་དཀར་ཆོགས་མི་ཁྱད་བ་ཞིག་ཟུངས་ཏི་རུས་ལྟར་རུ་འགྲུབ་པར་བྱས་པ་
 ཅན། ཨ་ཤེ་ཡ་རྒྱལ་སྤྱིའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཆོགས་པས་མ་ཅའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཆོན་པོ་ཐོབ་
 པར་བརྟེན། དཔེ་ཆོགས་འདིའི་པར་སྤྱོད་གྱི་བྱ་བ་ཐོག་མཐའ་ཀྱན་ནས་
 ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་བར་མ་ཟད། སྤྱོད་བདག་གི་དགོངས་པ་ལྟར་སྤྲ་འཕྱར་
 རྟིང་མ་པའི་དཔེ་ཆོགས་འདི་ནི་ཆོས་སྤྱོད་གྱི་ཚུལ་རུ་འགྲེམས་སྤེལ་བྱེད་པ་
 ལས་སན་ཚུན་དབྱལ་སྤྱོད་ལེན་དང་ཁེ་ཆོང་གི་ལས་དང་གཏན་ནས་འབྲེས་
 གུ་མི་རུང་བར་བྱས་པ་ནི། སྤོན་རུས་ཀལ་རིག་པའི་རྣམ་རྟེན་དཀའི་པར་
 མའི་བཀའ་འཕྱར་ཚར་ལྷ་བརྒྱ་ཐམ་པ་མཚལ་དཔར་རུ་བསྤྱོད་ཏི། བྱིན་
 མི་རིགས་དང་རིས་མེད་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཆོས་སྤྱོད་དང་དཔེ་མཛོད་ཁང་

བཅས་ལ་རིན་མེད་པར་འབྱུང་གནང་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་དང་ཀུན་ནས་
 མཚུངས་ལ། འབའ་མེད་ཁྱིམ་གྱི་ཆེན་མོས་སྤྱི་འཇུག་རྒྱུ་མ་པའི་བཤད་
 གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ། འདི་ལྟ་བུའི་དཔེ་ཆོགས་ཆེན་མོ་ཞིག་བསྐྱེགས་ནས་
 ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་བ་ཡང་སྤྱོད་ན་མེད་པའི་མཛད་རྗེས་ཤིག་ཏུ་འབྱུངས་ཤིང་།
 མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་ཞིག་ལ་མཚོན་ནའང་། མིའི་རིགས་ལ་ཤེས་རིག་གི་
 བསམ་པའི་རྒྱགས་སྟེ་སྤྱོད་ན་མེད་པ་ཞིག་སྤུལ་བའི་མཚོན་རྟགས་ཤིག་ཀྱང་.....
 ཡིན་པར་འདོད།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་བཅུ་ལྷག་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཡ་ཤུལ་དུ་གྱུར་པའི་.....
 བཀའ་བརྒྱད་པའི་དཔེ་ཆའི་རིམ་པ་སྤར་སྔར་བྱིན་ལ།   རྒྱུང་མ་པའི་དཔེ་
 ཆོགས་ད་ལྟ་དངོས་སུ་དཔར་མག་བཙུངས་པ་དང་།   ས་དག་གཉིས་ཀྱི་
 དཔེ་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེལ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྤང་ཡིན་པས།   རྒྱ་ཆེ་བའི་
 སྤྱོད་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱབ་རྒྱུར་རྟགས་རམ་དང་དགོངས་འཆར་ལྷག་སྤུལ་
 གནང་བར་ལྟ།

ཞེས་མཚོ་སྤྱོད་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་ནས།
 གླི་ཨ་དྭ་༠༠༤ཨ་འི་ལྷ་༠པའི་ཆེས་ཀྱི་ཉིན།

རྟེན་མའི་དཔེ་ཆོགས་ཀྱི་མགོ་བརྒྱུད།

༣༩། །དཔལ་གདོད་མའི་མགོན་པོ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལ་ཐུག་འཆམ་
 ལོ། །དེ་ཡང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མྱེད་ས་འདི་ན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་མོ་ཞིག་ནས་
 མི་རྒྱུས་འཆོ་ཞིང་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། སྟོན་པ་བཅའ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལུང་
 རྒྱུ་འབྱེད་ལས་བོད་ཀྱི་གྲོང་ཆོ་ཆགས་ཚུལ་ཡང་གསུངས་སྤང་ལ། དོན་
 ཏུ་ན་དེ་བས་ཀྱང་ཆེས་སྤྲོ་མོ་ཞིག་ནས་མི་རྒྱུས་རིག་གནས་ལག་ཅུལ་དང་
 བཅས་པའི་སྟོན་པ་གནས་ཡོད་པར་གཏན་ཆོགས་མང་པོ་དགོད་རྒྱུ་ཡོད།
 དེས་ན་འཇམ་གླིང་ཤིལ་པོའི་དབང་ཏུ་བྱས་ཀྱང་། དུལ་ལ་སྤྲོ་བ་གངས་ཅན་
 གྱི་མྱེད་ས། མི་ལ་སྤྲོ་བ་གདོད་དམར་གྱི་བོད་ཅེས་བརྒྱུད་ན་འང་ཆོག་པ་ལྟ་
 བྱར་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཏུས་ལྟན་ཤིན་ཏུ་རིང་མོ་ཞིག་གི་ལྟན་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་མེད་པས་ལས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་སྒྲུང་དོར་སོགས་ནི་མི་ཤེས།
 དེའི་ཕྱིར་སྟོན་གྱི་མཁས་པ་དག་གིས་བོད་ལུལ་ཐུན་པའི་གླིང་ཞེས་ཀྱང་
 གསུངས། ཏུས་ཐུས་སུ་བཅད་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མགོ་ཚུགས་ནས་ཐོག་མར་
 རྒྱལ་པོ་གཏམ་གྱི་བཅད་པོ་བྱུང་། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་ཉི་ཤུ་ཙུག་འདས་
 པ་ན་ལྟ་མོ་མོ་ཅ་གཏན་བཅན་བྱོན། དེའི་ཏུས་སུ་མདོ་ལྷེ་ཟ་མ་ཏོག་བཞོད་
 པ་དང་། སྤང་སྟོང་ཐུག་བརྒྱུ་པ་སོགས་རྟེན་ནས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་
 བརྟེས་པ་ཅུལ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ནས་མི་རབས་སྤྲོ་བ་རྒྱལ་པོ་སྟོང་བཅན་
 སྤུལ་པོ་བྱོན། འདིའི་སྐུ་ཏུས་སུ་བཅད་པོ་གོང་མ་རྒྱུས་བཞིན་ཏུ་བོད་ཀྱི་
 དུལ་ཁམས་ཐུགས་རེ་བ་ཅུལ་ལ་དབང་རྒྱུར་བ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་གངས་ཀྱི་

2